

Älvkarleby
kommun

Handlingsplan 2021-2023

Våld i nära relation

Älvkarleby
kommun

Antagen av: Omsorgsnämnden, 2021-03-02 § 10

Senast reviderad:

Handläggare/författare: Socialsekreterare Lovisa Hillbom och Verksamhetschef IFO Claudia Forsberg

Älvkarleby
kommun

Innehåll

PLAN MOT VÅLD I NÄRA RELATION.....	1
DEFINITION AV VÅLD I NÄRA RELATION.....	2
SOCIALSTYRELSENS FÖRESKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD OM VÅLD I NÄRA RELATIONER (SOFS 2014).....	2
OLIKA FORMER AV VÅLD.....	2
SÄRSKILT UTSATTA GRUPPER.....	3
VÅLDSUTSATTA BARN.....	4
VÅLDSUTÖVARE.....	4
OMSORGSNÄMDENS ANSVAR ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN.....	5
SAMVERKAN OCH INFORMATION.....	5
UTBILDNING OCH KOMPETENSUTVECKLING.....	5
ARBETET MED VÅLD I NÄRA RELATIONER.....	6
ANSVARSFÖRDELNING.....	6
SÄKERHET.....	7
KVALITETSSÄKRING.....	7
MÅL FÖR ARBETE MED VÅLD I NÄRA RELATIONER 2021-2023.....	8
AKTIVITETER.....	8
REFERENSER.....	10

PLAN MOT VÅLD I NÄRA RELATION

Våld i nära relationer kännetecknas av att den som blir utsatt av eller upplever våld har en nära relation till och ofta starka känslomässiga band till våldsutövaren. Våld i nära relation är ett folkhälsoproblem, ett allvarligt brott, ett jämställdhetsproblem och ett osynlighetsproblem som berör många människor. Det är också ett brott mot mänskliga rättigheter.

Sverige är folkrättsligt förpliktigad att ha en lagstiftning som stämmer med kraven i de konventioner vi anslutit oss till, exempelvis:

- FN:s konvention om att avskaffa all slags diskriminering av kvinnor.
- FN:s konvention om avskaffande av våld mot kvinnor.
- FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- EU:s konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet.
- EU:s konvention om brottsoffers rätt till stödtjänster, som till exempel skyddat boende.

Socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens ansvar regleras främst i socialtjänsten (2001:453), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) samt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Det finns flera teorier om våldets orsaker och mekanismer, som söker förklaringar hos individerna, i relationen, i situationen och i samhällsstrukturen. Våld i nära relationer skapar trauma och sätter djupa sår hos många av dem som utsätts eller upplever våld. Många får psykiska och fysiska problem som kan liknas vid posttraumatiskt stressyndrom. Barn som lever i familjer där våld förekommer påverkas vare sig de direkt bevittnat våldssituationen eller ej. Att leva med våld är traumatiserande. Vissa grupper som är utsatta för våld i nära relationer kan vara i behov av särskilt stöd.

Omsorgsnämnden i Älvkarleby kommun har som mål att den som blivit utsatt för våld, barn som bevittnat och upplevt våld och de som utövar våld i nära relation ska få ett bra och professionellt bemötande oavsett kön, etnicitet, ålder, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller beroende. Personal ska ha god kunskap och adekvat kompetens i arbetet med våld i nära relationer. Det är viktigt att handläggningen sker skyndsamt och i en strukturerad samverkan såväl internt som externt så att berörda, genom rätt stöd och hjälp, ges möjlighet att förändra sin livssituation. Även förebyggande arbete och uppföljande verksamhet är en viktig del.

Handlingsplanen utgör övergripande och grundläggande utgångspunkter avseende verksamhetens arbete med våld i nära relationer för att förebygga, kartlägga och motverka våld i nära relationer. Handlingsplanen anger även mål för att utveckla och kvalitetssäkra det arbete som bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i

nära relationer (SOFS 2014:4). Hur handläggning, bemötande och dokumentation kring våld i nära relationer ska ske ska framgå i de olika verksamheternas riktlinjer och rutiner.

DEFINITION AV VÅLD I NÄRA RELATION

”Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill”.

Begreppet våld i nära relationer inkluderar olika typer av våld som kan förekomma mellan närstående. Begreppet närstående innebär att det finns en nära och förtroendefull relation mellan personerna. Det kan vara makar, partner, sambor, pojk- och flickvänner, föräldrar, syskon, barn samt mor- och farföräldrar.

Det vanligaste brottet när det gäller våld i nära relationer begås av en man mot en kvinna i en parrelation, men det förekommer också i andra typer av relationer. Vidare skiljer sig våld i nära relationer mot annan våldsbrottslighet då brottet oftast begås i hemmet av en person som den utsatte har eller har haft en relation till. Våldet består ofta av en kombination av olika handlingar och det upprepas vanligen och tenderar att öka inom relationen.

SOCIALSTYRELSENS FÖRESKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD OM VÅLD I NÄRA RELATIONER (SOFS 2014)

Dessa tydliggör kommunens ansvar för arbetet med våld i nära relationer samt vad som förväntas av kommunen. Enligt dessa ska kommunen fastställa mål för arbetet med beskrivning hur målet ska uppnås samt fastställa var i verksamheten ansvaret för utredning, beslut om insatser samt uppföljning ligger. Kommunen ska vidare bland annat utarbeta rutiner för information, skydd av personuppgifter samt hur barn ska omhändertas då förälder avlidit till följd av våld. Därutöver skall kommunen kartlägga förekomsten av våldsutsatta barn och barn som upplevt våld samt ha rutiner för samverkan såväl internt som externt. Kommunen ska försäkra sig om att personalen har kunskap för att kunna utreda och stödja vid våld i nära relationer utifrån vilken typ av våld som skett. Behov av insatser till våldsutövare ska även beaktas.

OLIKA FORMER AV VÅLD

Fysiskt våld. Önskad fysisk beröring och handling som orsakar skada och smärta. Det kan handla om att hålla fast, dra i håret, skaka, knuffa, nypa, ge örfilar, lugga, sparka, beröva sömn, ta stryptag, hota med kniv eller vapen.

Psykiskt våld. Verbala kränkningar, handlingar som riktar sig mot den närståendes person, egendom eller människovärde. Psykiskt våld är också hot om fysiskt våld och konsekvenser av olika slag mot personen, husdjur eller egendom. Begränsningar av den närståendes rörelsefrihet, social isolering, är psykiskt våld.

Sexuellt våld. Olika former av sexuellt påtvingade handlingar såsom att tvinga den utsatte att så på pornografi, samlag utan samtycke, könsstympning, sexuella trakasserier samt att använda sexuellt kränkande språk.

Materiellt våld. Aggressivitet som riktas mot och förstör bohag, ägodelar och värdesaker av särskild betydelse i och utanför hemmet som skapar rädsla och oro. Materiellt våld kan även vara stöld av egendom samt våld mot husdjur.

Ekonomiskt våld. När en partner inte låter den andre använda sina pengar som den vill, manipulerar eller lurar sin partner i ekonomiska frågor.

Latent våld. Stark ilska som aggressivitet som är inbunden och visar sig i kroppsspråk och indirekta uttryck som får den närstående att känna sig rädd och skrämmd. Latent våld upplevs som hot om konsekvenser och påminner om tidigare erfarenheter av fysiskt våld.

Funktionshinderrelaterat våld. Handlingar som direkt riktar sig mot själva funktionsnedsättningen hos den våldsutsatta och försvårar dennes situation. Våldsutövaren kan exempelvis flytta undan rullatorn eller ta ut batterierna ur hörapparaten.

Försummelse. Exempelvis att den utsatt inte får behövlig hjälp med mat, medicin eller hygien. Den utsatta kan förvägras hjälp med att komma ut sängen, få för lite, för mycket eller felaktig medicin.

Våld relaterat till heder. Hedersrelaterat våld och förtryck har sin grund i kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet. På det sättet liknar det män våld mot kvinnor i nära relationer i stort. I hederstänkandet står dock föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus. Familjens rykte och anseende anses hänga ihop med hur flickor och kvinnor beter sig eller påstås bete sig. För mer information om detta se handlingsplanen för hedersrelaterat våld och förtryck.

SÄRSKILT UTSATTA GRUPPER

När det gäller våld i nära relationer finns det vissa grupper som kan vara särskilt sårbara och har högre risk för att bli utsatta för våld. Grupper som beskrivs som särskilt såbara och utsätts för våld i högre grad är bland annat äldre kvinnor, kvinnor med beroendeproblematik, med funktionsnedsättning, med utländsk härkomst, hbtq-personer som lever i samkönade relationer samt personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Grupperna är ofta heterogena och överlappar varandra. En och samma kvinna kan beröras av flera omständigheter som inverkar på förhållandet till en närstående våldsutövare. Exempel på olika sårbarhetsfaktorer kan vara:

- Socialt och ekonomiskt beroende av närstående och samhället.
- Konflikt mellan närståendes och andras förväntningar.
- Isolering och ensamhet.
- Beroende av andra för att klara vardagslivet.
- Okunnighet om de rättigheter man har.
- Starkt beroende av våldsutövaren.

Äldre kvinnor. Med hög ålder följer ofta ett ökat beroende av omgivningen, såväl av närstående som av personal vilket till exempel kan vara hemtjänstpersonal eller personliga assistenter. Både män och kvinnor utsätts för våld, men våldet mot kvinnor är i högre grad upprepat och det är övervägande kvinnor som utsätts för sexuellt våld. Ansträngda

vårdrelationer är en riskfaktor när det gäller våld och övergrepp. Personer med demenssjukdom löper dubbelt så stor risk för att utsättas för vanvård av personal och anhöriga.

Kvinnor med beroendeproblematik. Kvinnor i beroendet befinner sig i många gånger i livssituationer som ökar risken för att utsättas för våld, samtidigt som de kan ha svårare än andra våldsutsatta att få stöd och hjälp. Våldet ses som en konsekvens av beroendet och därmed tenderar våldsutsattheten att negligeras och osynliggöras.

Kvinnor med funktionsnedsättning. Kvinnor med intellektuella och psykiska funktionsnedsättningar är särskilt sårbara. Många personer med funktionsnedsättning är beroende av andra i sitt dagliga liv. Ansträngda vårdrelationer är en riskfaktor när det gäller våld och övergrepp.

Kvinnor med utländsk härkomst. Kvinnor med utländsk härkomst utsätts i högre grad för våld än kvinnor som har minst en förälder som är född i Sverige. Detta kan bero på att dessa kvinnor oftare har bristande kunskaper i det svenska språket, befinner sig i en utsatt situation och är isolerade vilket är riskfaktorer för att utsättas för våld.

HBTQ-personer. HBTQ är ett samlingsnamn och en förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter. Dessa uttryck beskriver olika sexuella läggningar. HBTQ-personer är en speciellt utsatt grupp på grund av sitt normbrytande könsuttryck. Att leva i ett samhälle där heterosexualitet betraktas som normen och där det förekommer diskriminering, homofientlighet och hatbrott mot HBTQ-personer innebär att de har en betydligt högre risk för att bli utsatta för våld. Våldsutsatt personer i HBTQ-relationer kan därför ha behov av speciella stödinsatser. Mer om detta går att läsa i Uppsala kvinnojours bok *Om hon varit man*.

VÅLDSUTSATT BARN

Våld i nära relationer sker oftast i hemmet där det saknas utomstående vittnen. Barn som lever i familjer där det förekommer våld riskerar allvarlig fysisk och psykisk ohälsa. Det finns en stark koppling mellan att uppleva våld, det vill säga att se, höra en förälder som blir utsatt för våld eller se resultatet av våld, och att själv utsättas för våld. Barnet är i beroendeställning till sina omsorgspersoner och andra närstående.

VÅLDSUTÖVARE

Socialtjänsten har ansvar för att ta ett helhetsgrepp när det gäller våld i nära relationer och se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver. En viktig del i arbetet med att förebygga och motverka våld är att erbjuda riktade insatser till våldsutövare. Insatserna bör syfta till att våldet upphör, att situationen förbättras för den som utsatts för våldet och eventuella barn samt förhindra att våldsutövaren använder våld i en ny relation. Utgångspunkten är att personernas måste ta ansvar för och förstå vidden av sina handlingar. Det kan dessutom vara ett led i att förhindra att även nästa generation utövar våld.

OMSORGSNÄMNDENS ANSVAR ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN

Omsorgsnämnden ansvarar för kommunens socialtjänst vars ansvar främst regleras i socialtjänstlagen (2001:453). Enligt 2 kap 2 § SoL har kommunen yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Enligt 5 kap 1 § SoL ska omsorgsnämnden verka för att barn och ungdomar växer upp i trygga och goda förhållanden. Om barnet riskerar att utvecklas ogynnsamt åligger det omsorgsnämnden att barnet får det skydd och stöd som det behöver. Så snart något kommer till omsorgsnämndens kännedom som kan föranleda åtgärd från nämndens sida, ska en utredning enligt 11 kap 1 § SoL påbörjas.

I 5 kap 11 § SoL framgår att omsorgsnämnden ska verka för att den som utsatts för brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp. I andra stycket förtydligas omsorgsnämndens ansvar att särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller övergrepp av närstående får det stöd och den hjälp de behöver. Enligt tredje stycket ska omsorgsnämnden på motsvarande sätt särskilt beakta att barn som upplevt våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer och kan vara i behov av stöd och hjälp. Den som i sitt yrke kommer i kontakt med barn och unga har en skyldighet att vid misstanke om att ett barn far illa anmäla det till omsorgsnämnden enligt 14 kap 1 § SoL. För att minska risken för att våldsutövaren återfaller är det angeläget att erbjuda även dem insatser enligt socialtjänstlagen.

SAMVERKAN OCH INFORMATION

Enligt 3 kap 4 § SoL ska socialtjänsten i samarbete med myndigheter och frivilligorganisationer förebygga uppkomsten av sociala problem. Socialtjänsten är den myndighet som har det främsta ansvaret för att angripa och söka lösningar till sociala problem. Frivilligorganisationer ska ses som ett komplement till socialtjänstens arbete. Huvudtanken bakom lagstiftningen är att socialtjänsten ska utveckla sin egen kompetens att stödja och hjälpa våldsutsatta. För att arbete med att möta de utsatta kvinnorna och deras anhöriga ska ha så hög kvalitet som möjligt krävs samarbete med andra myndigheter och aktörer. De myndigheter och verksamheter som socialtjänsten ska samverka med är skola, barnomsorg, polis, åklagare, sjukvård, kvinnojour och brottsofferjour. Syftet är att skapa förutsättningar för att samordna insatserna från de olika aktörerna så att de inte motverkar varandra. Enligt 3 kap 1,4 §§ SoL ska kommunen bland annat ge information och upplysningar samt råd och stöd till dem som behöver det.

UTBILDNING OCH KOMPETENSUTVECKLING

Enligt 3 kap 3 § SoL ska personal som utför omsorgsnämndens uppgifter ha lämplig utbildning och erfarenhet. Varje handläggare ska ha god kunskap och adekvat utbildning samt tillgång till riktlinjer och rutiner som ger vägledning för hur våld i nära relationer kan upptäckas, hur handläggare ska agera samt arbeta med våld i nära relationer. Om omsorgsnämnden överlämnat ansvaret för genomförande av insatser enligt socialtjänstlagen till annan utförare ska nämnden fastställa hur kontroll och uppföljning av sådan verksamhet skall göras.

ARBETET MED VÅLD I NÄRA RELATIONER

Omsorgsförvaltningen arbetar på flera olika sätt för att förebygga övergrepp och våld i nära relationer samt erbjuder insatser för stöd och hjälp till de våldsutsatta men även till de som utövar våld.

ALLMÄN INFORMATION

- Tillgänglig information på kommunens hemsida och i broschyrer om våld i nära relationer för att upplysa kommuninvånarna om vilka möjligheter till stöd och hjälp som finns att tillgå.
- Individ- och familjeomsorgen har en intern samverkansgrupp för våld i nära relation, med representanter från olika enheter, som arbetar med frågor kring våld i nära relationer. Gruppens arbete syftar till att underlätta samverkan, samla kompetens inom arbetsområdet samt utveckla arbetsmetoder.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen bidrar ekonomiskt till jourverksamheter vars syfte är att stödja personer som utsatts för våld i nära relation.
- Kompetensutveckling hos personal inom respektive verksamhetsområde,

INSATSER

- Råd- och stödsamtal samt behandlingssamtal för barn och vuxna.
- Tillfälligt skyddat boende samt vid behov stöd att söka nytt boende.
- Strukturerad risk- och säkerhetsbedömning.
- Hjälp att komma i kontakt med socialtjänstens olika enheter och andra myndigheter och frivilligorganisationer.
- Ekonomiskt bistånd såsom uppehälle och andra fördyrade levnadsomkostnader.
- Familjerådgivning i Gävle.
- Samverkan med andra förvaltningar och verksamheter som möter våld i nära relationer.

UPPFÖLJNING

- Systematisk uppföljning av de insatser och behandling som ges i samband med våld i nära relationer i syfte att utveckla och förbättra verksamheten.
- Kartläggning en gång per år av förekomsten av övergrepp och våld. Individ- och familjeomsorgen har ett övergripande ansvar för kartläggningen.

ANSVARSFÖRDELNING

I arbetet med våld i nära relationer berörs flera verksamheter inom omsorgsförvaltningen. Inom förvaltningen är det främst individ- och familjeomsorgen (IFO), men även andra verksamheter. Samverkan i ärenden med våld i nära relation ska ske utifrån upprättade riktlinjer och utgå från ett systemteoretiskt perspektiv inriktad mot individen.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORGEN

Enheterna inom IFO ansvarar för att vara uppmärksamma på tecken som kan tyda på våld i

nära relationer samt utifrån upprättade riktlinjer vidta åtgärder i syfte att ge den våldsutsatta samt den som utövar våld relevant stöd. Inom IFO finns en samverkansgrupp med representanter från de olika enheterna, som har ett särskilt samordnande ansvar för arbetet med våld i nära relationer och utvecklingen av kompetens hos personalen inom avdelningen. IFO:s samverkansgrupp har en expertroll i arbetet med våld i nära relationer.

De olika enheterna inom IFO ansvarar för att vara uppmärksamma på tecken som kan tyda på våld i nära relation samt utifrån upprättade riktlinjer utreda, bevilja insatser i form av stöd, behandling och skyddat boende med mera, samt följa upp våldsutsatta och våldsutövande kvinnor och män över 20 år. IFO använder sig av standardiserade bedömningsmetoden FREDA för att upptäcka och utreda våld i nära relationer.

SÄKERHET

HOT- OCH RISKBEDÖMNING

Strukturerade hot- och riskbedömningar skall genomföras för att tillgodose våldsutsattas och barns behov av trygghet och skydd. IFO har huvudansvaret för genomförande av dessa bedömningar. Kontakt med polismyndigheten är en del i detta arbete vilket sker när samtycke finns från den berörda eller då anmälan görs.

SKYDD AV PERSONUPPGIFTER

Socialtjänsten ska informera om och vara behjälpliga om de våldsutsatta vill ansöka om skydd av personuppgifter. Skydd av personuppgifter är det samlingsnamn som Skatteverket använder för de olika skyddsåtgärderna sekretessmarkering, skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter. Skatteverket fattar beslut om skyddad folkbokföring och sekretessmarkering och Polismyndigheten fattar beslut om fingerade personuppgifter.

KVALITETSSÄKRING

KARTLÄGGNING

Omsorgsförvaltningen ska en gång om året kartlägga hur många som varit våldsutsatta, hur många barn som kan ha upplevt våld samt hur många som har utövat våld i nära relation. Kartläggningen avser samtliga ärenden som kommer till Omsorgsförvaltningens kännedom. Kartläggningen kopplas till de insatser förvaltningen erbjuder samt hur väl de svarar mot enskilda och grupperns behov. Samverkansgruppen har ansvaret för kartläggningen sker inom respektive enhet. Resultatet används för att styra och utveckla verksamheten och redovisas i omsorgsnämnden.

UPPFÖLJNING

För att säkerställa en god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer är det viktigt att de insatser som ges till våldsutsatta, barn som har bevittnat och upplevt våld samt till de som utövat våld följs upp och analyseras. Uppföljningen omfattar upptäckt av våld, behov av stöd och hjälp, inklusive särskilda behov på grund av till exempel ålder, etnicitet, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller beroende, samt uppföljning av insatser som omsorgsnämnden lämnat över genomförandet av, till exempel extern verksamhet. Genom att sammanställa information kan verksamheten utvecklas och förbättras.

PÅ ARBETSPLATSEN

Individ- och familjeomsorgen ska verka för att det finns uppdaterade rutiner som är väl kända för de anställda. Alla personal ska också ha grundläggande kunskap om området våld i nära relation.

METODUTVECKLING

Omsorgsförvaltningen ska verka för att i samarbete med andra myndigheter, samverkanspartner, ideella organisationer, stödverksamheter utveckla och utforma verksamma metoder som kan ge målgruppen stöd och hjälp, utifrån den bästa tillgängliga kunskapen om vad som ger bäst resultat. Individ- och familjeomsorgens samverkansgrupp har ett särskilt ansvar i detta arbete.

MÅL FÖR ARBETE MED VÅLD I NÄRA RELATIONER 2021-2023

Det långsiktiga och övergripande målet med omsorgsnämndens arbete är att *mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska upphöra*.

- Omsorgsförvaltningens arbete med våld i nära relationer ska lyftas fram och systematiskt följas upp.
- Individ- och familjeomsorgen ska bedriva ett systematiskt arbete i syfte att tidigt upptäcka våld i nära relationer.
- Intern och extern samverkan ska utvecklas för att förbättra arbetet och upptäckt av våld i nära relationer.
- All personal, inom de verksamheter som omsorgsnämnden ansvarar för, ska ha kunskap om våld i nära relationer samt gällande handlingsplan, riktlinjer och rutiner.
- Den som utsätts för eller utövar våld i nära relationer ska mötas av personal med rätt kompetens och erbjudas adekvat stöd, hjälp och vård.
- Särskilt utsatta grupperns sårbarhet och behov ska uppmärksammas.
- Alla kommuninvånare, såväl barn som vuxen, ska lätt kunna hitta information om vart de kan vända sig för att få råd och stöd utifall de utsätts eller utsätter andra för våld i nära relation.

AKTIVITETER

- Sammanställa och redovisa föregående års kartläggning av omfattning av våld mot hur många som varit våldsutsatta, hur många barn som kan ha upplevt våld samt hur många som har utövat våld.
- Systematiskt följa upp de insatser som ges till våldsutsatta och våldsutövare.
- Samtlig nyanställd personal inom IFO ska genomföra NCK:s webbutbildning om våld i nära relationer samt få en genomgång av handlingsplanen och aktuella rutiner.
- Socialsekreterare inom IFO ska erbjudas möjligheten till kompetensutveckling och fördjupad kunskap om våld i nära relationer.
- IFO ska erbjuda behandlingsmetoden Trappan för barn som upplevt våld.
- Öka kompetens och kunskap om våld i nära relationer hos alla medarbetare inom IFO och för personal inom verkställighet.
- Rutin för personal inom verkställighet vid misstanke om våld i nära relation.

- Upprätta rutin för hantering av personal med skyddad identitet.
- Utveckla samverkan med andra kommuner för utbyte av jourlägenheter.
- Informationsmaterial ska hållas uppdaterad, vara lättillgängligt samt bör finnas tillgängligt på ett flertal språk.
- Utbilda medarbetare inom IFO i behandlingsmetod inriktad på våldsutövare.
- Utforma en rutin när en förälder dör av våld i nära relation.

REFERENSER

Socialstyrelsen.se

Nck.uu.se

Fn.se

Riksdagen.se

Uppsalakvinnojour.se